

**Zespół Szkół
im. Bolesława Prusa
w Częstochowie, ul. Prusa 20**

**PROGRAM
WYCHOWAWCZO -
PROFILAKTYCZNY
SZKOŁY**

*„ Wolność oznacza odpowiedzialność.
A to jest właśnie to, czego się większość ludzi obawia.”
George Bernard Show*

Opracowany przez zespół w składzie:

mgr Katarzyna Kornatka – pedagog
mgr Barbara Tryba – nauczyciel
mgr Ilona Muś-Malicka – nauczyciel
mgr Aleksandra Lechowicz – nauczyciel
mgr Aleksandra Jamrożkiewicz – nauczyciel

SPIS TREŚCI

I. Obowiązujące podstawy prawne

II. Diagnoza

III Priorytetowe cele wychowawcze i profilaktyczne szkoły

1. Sylwetka Absolwenta
2. Misja i wizja szkoły
3. Cele

IV. Zadania wychowawcy w ramach ogólnych zadań edukacyjnych szkoły

V. Powinności i treści wychowawcze właściwe dla poszczególnych zajęć edukacyjnych

VI. Cele wychowawcze i profilaktyczne realizowane we współpracy z Radą Rodziców

VII. Cele wychowawcze i profilaktyczne realizowane przez Samorząd Uczniowski

VIII Instytucje wspomagające realizację programu

IX Ewaluacja

X Ustalenia końcowe

I Obowiązujące podstawy prawne:

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2017 r. poz. 356)
2. Prawo Oświatowe
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. z 2015 r. poz. 1249)
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. z 2018 poz.214)
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 października 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach
8. Programy narodowe i krajowe w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia
9. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (zwłaszcza art. 72);
10. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka;
11. Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych;
12. Konwencja o Prawach Dziecka

II. Diagnoza

Program Wychowawczo - Profilaktyczny Szkoły został opracowany na podstawie ewaluacji Programu Wychowawczo - Profilaktycznego w roku szkolnym 2018/2019 a także na podstawie obserwacji nauczycieli i pozostałych pracowników szkoły. Zalecenia i wnioski posłużyły do opracowania poszczególnych celów.

Oparto się także na diagnozie potrzeb, które zebrano od rodziców klas I we wrześniu 2019 roku (aneks).

Jest on także spójny z dokumentem określającym kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2019/2020. Kierunkami tymi w zakresie wychowania i profilaktyki są:

1. Profilaktyka uzależnień w szkołach i placówkach oświatowych.
2. Wychowanie do wartości przez kształtowanie postaw obywatelskich i patriotycznych.
3. Rozwijanie kreatywności, przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych uczniów, w tym bezpieczne i celowe wykorzystywanie technologii informacyjno-komunikacyjnych

Program jest tak skonstruowany, aby był kontynuacją działań z lat poprzednich z uwzględnieniem zaleceń po przeprowadzonej ewaluacji.

Na podstawie ewaluacji podjętych działań w ramach Szkolnego Programu Wychowawczo - Profilaktyczny ustalono następujące wnioski:

1. Należy zwiększyć motywację uczniów do otwartej komunikacji z rodzicami (imprezy szkolne, lekcje wychowawcze, indywidualne rozmowy)
2. Zajęcia dotyczące konstruktywnego rozwiązywania problemów oraz indywidualne rozmowy wszystkich nauczycieli spełniły swoje zadanie. Jednak ze względu na to, iż jest to problem bardzo ważny w życiu każdego młodego człowieka i jego przyszłej pracy, należy tę problematykę kontynuować w roku następnym.
3. Zwiększenie uwagi nauczycieli na budowanie sfery emocjonalnej dziecka i wzmacnianie/ kształcenie pozytywnych cech osobowościowych, to następny wniosek płynący z badań.
4. Rodzice coraz częściej świadomie poszukują pomocy specjalistów zarówno w szkole jak i poza szkołą. Należy to wykorzystać budując szersze relacje szkoła-dom.

Zalecenia:

Po przeprowadzonej analizie opracowano poniższe zalecenia do dalszej pracy profilaktycznej na terenie naszej szkoły:

1. należy zwracać każdorazowo uwagę na zachowania naganne uczniów
2. należy też każdorazowo zauważać i wzmacniać zachowania pozytywne
3. należy zachęcać rodziców do większego zainteresowania się problemami własnych dzieci
4. budowanie osobowości ucznia na wzmocnieniach pozytywnych; nauczyciele powinni bazować na dobrych cechach ucznia

5. kontynuować działania kształtujące umiejętność radzenia sobie w sytuacji trudnej (objawy przemocy, trudne zadanie do wykonania, problemy środowiskowe, szkolne, rodzinne)

Należy zwrócić uwagę na fakt, że efekty planowanych i wdrażanych działań wychowawczych mogą być odroczone i zauważalne u konkretnego ucznia dopiero w kolejnych latach.

Szkolny program wychowawczo-profilaktyczny określił sposób realizacji celów kształcenia oraz zadań wychowawczych zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego, uwzględniając kierunki i formy oddziaływań wychowawczych, których uzupełnieniem są działania profilaktyczne skierowane do uczniów, rodziców i nauczycieli, co przyniosło dobre efekty.

Obszary zagrożeń:

W wyniku ewaluacji Szkolnego Programu Wychowawczo - Profilaktycznego, przy użyciu wymienionych uprzednio technik i metod badawczych, wyróżniono najbardziej ryzykowne, powtarzające się zachowania uczniów na terenie szkoły będące zagrożeniem dla płynnego przebiegu wychowania i edukacji młodzieży oraz ich bezpieczeństwa:

1. nieregularne uczęszczanie uczniów na zajęcia lekcyjne (wagary) – odnotowane absencje, spóźnienia, ucieczki z lekcji;
2. palenie papierosów przez uczniów – najbardziej zauważalne zjawisko związane z uzależnieniami wśród uczniów naszej szkoły; w drugiej kolejności zdarzają się incydenty alkoholowe poza szkołą
3. występowanie niewłaściwych postaw i zachowań u młodzieży:
 - negatywne zachowania wobec rówieśników
 - brak zainteresowania życiem szkoły
 - niezgodne z regulaminem szkoły korzystanie z telefonów komórkowych i urządzeń elektronicznych
4. nieradzenie sobie z emocjami

III Priorytetowe cele wychowawcze i profilaktyczne szkoły

1. Sylwetka Absolwenta

Absolwent jest:

- dobrym obywatelem, świadomym swych praw i obowiązków, posiadającym godność, poczucie własnej wartości, szanującym prawa innych;
- człowiekiem aktywnym, ciekawym świata i wiedzy, ma różnorodne zainteresowania, chętnie gromadzi różne wiadomości;
- człowiekiem uczciwym, tolerancyjnym i odpowiedzialnym, odróżniającym dobro od zła, kierującym się zasadami moralnymi;
- człowiekiem dbającym o własny rozwój duchowy, wrażliwym na piękno, szanującym dorobek ludzkości w dziedzinie kultury i sztuki;
- człowiekiem dbającym o zdrowie i kondycję fizyczną oraz świadomym ich zależności od stanu środowiska naturalnego;
- dobrze przygotowanym do pracy w wyuczonym zawodzie;

- potrafiącym dostosować się do zmieniających się wymagań rynku pracy;
- posiadającym umiejętności posługiwania się językami obcymi i obsługą urządzeń multimedialnych.

2. Misja i wizja szkoły

Misja szkoły

Misją szkoły jest przygotowanie uczniów do uzyskania kompetencji i kwalifikacji zawodowych w zawodach, które są poszukiwane na rynku pracy, ale także kształcenie ogólne, dające uczniom zasób wiedzy umożliwiający dalszy rozwój wspomnianych kompetencji zawodowych, ich modyfikowanie i doskonalenie. Rozwijamy aktywne i odpowiedzialne postawy uczestniczenia w życiu społecznym.

Wizja szkoły

Szkola naszych marzeń to taka, w której:

- panuje życzliwa i bezpieczna atmosfera oparta na kulturze osobistej nauczycieli, uczniów i rodziców, wzajemnym szacunku, pomocy i współdziałaniu;
- pielęgnuje się tradycję szkoły, skupiając wokół niej nauczycieli, uczniów, rodziców i absolwentów;
- uczy się młodzież miłości i szacunku dla historii, tradycji i kultury;
- uczeń okazuje pomoc i życzliwość swoim koleżankom i kolegom;
- nauczyciele są sprawiedliwi i konsekwentni, cieszą się autorytetem u młodzieży i rodziców, życzliwym podejściem budzą ich zaufanie, wspierają uczniów w ich rozwoju, rozwijają zainteresowania, pomagają w rozwiązywaniu problemów;
- zajęcia są tak prowadzone, aby wydobyć i rozwinąć talent ucznia, nauczyć samodzielnego myślenia i wiary we własne siły;
- organizowane są atrakcyjne zajęcia pozalekcyjne;
- bogato wyposażone klasopracownie zachęcają młodzież do zdobywania wiedzy, zajęcia sportowe zapewniają warunki do prawidłowego rozwoju fizycznego dziecka;
- młodzież ma zapewnioną opiekę pedagoga, pielęgniarki.

3. Cele

Uznano, iż do priorytetowych zadań pracy szkoły w zakresie profilaktyki i wychowania w roku szkolnym 2019/2020 będzie nauczanie młodego człowieka bycie odpowiedzialnym za swoje decyzje i ponoszenie konsekwencji tych decyzji.

Cel ogólny programu:

1. Ograniczenie liczby wagarujących uczniów.
2. Bycie świadomym z zagrożeń płynących z uzależnień w szczególności:
 - uzależnienie od komórek
 - uzależnienie od nikotyny
3. Umiejętność radzenia sobie w sytuacjach trudnych

Cele szczegółowe programu:

1. kształtowanie postaw warunkujących odpowiednie i odpowiedzialne funkcjonowanie w klasie, społeczności lokalnej, w rodzinie oraz w państwie
2. kształtowanie właściwych postaw prozdrowotnych
3. dostarczanie rzetelnej wiedzy o zagrożeniach płynących ze stosowania środków uzależniających (palenie tytoniu, e-papierosy)
4. uświadamianie zagrożeń związanych z uzależnieniem od telefonów komórkowych, internetu,
5. kształtowanie młodego człowieka dojrzałego emocjonalnie (zdobycie umiejętności rozpoznawania i wyrażania swoich emocji)
6. wzbudzanie motywacji do zmian
7. wdrażanie poczucia odpowiedzialności za siebie i innych
8. poszanowanie życia ludzkiego jako najwyższej wartości.
9. kierowanie się w stosunkach międzyludzkich uczciwością i prawdą.

Działania zawarte w programie prowadzone są w trzech obszarach:

I Szkolnym

- szkolenie Rady Pedagogicznej poświęcone wagarom
- spotkania z rodzicami
- ustalenie jasnych norm i reguł szkolnych
- opracowanie procedur postępowania w sytuacjach szczególnych
- zaangażowanie w realizację zadań SU i innych organizacji szkolnych

II Klasowym

- realizacja zadań na godz. wychowawczych i innych przedmiotach
- spotkania wychowawcy z rodzicami
- wspólne zajęcia klasowe

III Indywidualnym

- rozmowy indywidualne z uczniem
- rozmowy z rodzicami
- działania dyscyplinujące
- pomoc uczniom i ich rodzinom

Działania wychowawcze i profilaktyczne realizowane są poprzez wykorzystanie następujących strategii:

1. Strategia informacyjna

Celem jest dostarczenie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych i umożliwienie dokonywania racjonalnych wyborów.

U podstaw tej strategii leży przekonanie, że ludzie, zwłaszcza młodzi, zachowują się ryzykownie, ponieważ zbyt mało wiedzą o mechanizmach i następstwach takich zachowań.

2. Strategia edukacyjna

Strategia ta ma pomóc w rozwijaniu ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych

(umiejętności nawiązywania kontaktów, radzenia sobie ze stresem czy rozwiązywanie konfliktów itp.). U podstaw tej strategii leży przekonanie, że ludzie, nawet dysponujący odpowiednią wiedzą, podejmują zachowania ryzykowne z powodu braku umiejętności niezbędnych w życiu społecznym.

3. Strategia działań alternatywnych

Celem jest pomoc w zaspakajaniu ważnych potrzeb psychologicznych (np. sukcesu, przynależności) i osiąganie satysfakcji życiowej przez ułatwianie angażowania się w działalność akceptowaną społecznie (artystyczną, społeczną, sportową). U podstaw tej strategii zakłada się , że wielu ludzi podejmuje zachowania ryzykowne ze względu na brak możliwości rozwoju zainteresowań i osiągania sukcesów.

4. Strategia interwencyjna

Celem jej jest wspieranie w sytuacjach kryzysowych osób mających trudności w identyfikowaniu i rozwiązywaniu problemów osobistych. Elementem interwencyjnym jest towarzyszenie ludziom w krytycznych momentach ich życia. Formą realizacji tej strategii może być poradnictwo, telefon zaufania czy sesje terapeutyczne.

Chcemy, aby nasza szkoła była bezpieczna, panował w niej klimat sprzyjający pracy uczniów i nauczycieli. Dążymy do tego, aby nasi uczniowie byli kulturalni, odpowiedzialni, komunikatywni, kreatywni i empatyczni, aby panowało poczucie przynależności do grupy (klasy, szkoły), którą łączą więzi koleżeństwa i przyjaźni.

Dążymy do tego, aby uczniowie naszej szkoły znali swoje korzenie – swoją małą ojczyznę, jej historię.

IV. Zadania wychowawcy w ramach ogólnych zadań edukacyjnych

Szkoły

Kluczową rolę w procesie wspierania ucznia w rozwoju spełnia osoba wspierająca – czyli nauczyciel.

Zadania wychowawcy to:

- 1) obowiązek prowadzenia zajęć wychowawczych z uczniami
 - 2) zadania i obowiązki związane z ocenianiem zachowania uczniów w ramach oceniania wewnątrzszkolnego
 - 3) zadania i obowiązki związane z udzielaniem uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej
 - 4) zadania związane z udzielaniem pomocą uczniom, którym z przyczyn rozwojowych, rodzinnych lub losowych potrzebna jest pomoc i wsparcie, w tym również pomoc materialna
 - 5) obowiązki związane ze współdziałaniem z rodzicami w zakresie nauczania, wychowania i profilaktyki, zgodnie z postanowieniami statutu w sprawie organizacji i form tego współdziałania
 - 6) zadania i obowiązki dotyczące wykonywania czynności administracyjnych, w tym prowadzenie dokumentacji przebiegu nauczania
 - 7) realizowanie innych zadań ustalonych w statucie szkoły
- a) zapoznanie uczniów i ich rodziców z podstawowymi dokumentami regulującymi życie szkoły;

- b) przekazanie uczniom i ich rodzicom informacji dotyczących zachowania i wyników nauczania oraz wymagań edukacyjnych stawianych przez szkołę;
- c) poznanie i zdiagnozowanie warunków życia oraz nauki wychowanków;
- d) wspieranie rozwoju uczniów;
- e) opracowanie klasowego planu wychowawczo-profilaktycznego w oparciu o Program Wychowawczo - Profilaktyczny Szkoły, przedstawienie go uczniom na godzinie wychowawczej i rodzicom podczas zebrania;
- f) podejmowanie systematycznych wysiłków zmierzających do wytworzenia właściwej atmosfery w zespole klasowym;
- g) dbanie o rozwój samorządności w klasie;
- h) rozwiązywanie bieżących problemów dydaktycznych i wychowawczych we współpracy z rodzicami, nauczycielami, pedagogiem szkolnym;
- i) czuwanie nad przestrzeganiem obowiązującego w szkole prawa zarówno przez uczniów jak i nauczycieli uczących w klasie;
- j) kształtowanie nawyków odpowiedniego zachowania się w różnych sytuacjach oraz nawyków przestrzegania zasad bezpieczeństwa;
- k) integrowanie zespołu klasowego i koordynowanie pracy wychowawczej;
- l) urozmaicanie metod nagradzania;
- m) planowanie i prowadzenie lekcji wychowawczych zgodnie z planem pracy wychowawcy klasowego;
- n) aktywizowanie rodziców i opiekunów do współpracy ze szkołą, organizowanie spotkań z rodzicami;
- o) oferowanie uwagi i pomocy młodzieży pochodzącej z rodzin wymagających wsparcia.

V Powinności i treści wychowawcze właściwe dla poszczególnych zajęć edukacyjnych

Nauczyciele:

- a) niezależnie od przypisanych im funkcji dydaktycznych oddziałują wychowawczo na uczniów;
- b) odpowiadają za życie, zdrowie i bezpieczeństwo dzieci podczas pobytu w szkole, podczas wyjazdów i wycieczek szkolnych;
- c) udzielają pomocy w przezwyciężaniu niepowodzeń szkolnych w oparciu o rozpoznane potrzeby uczniów,
- d) wspierają swoją postawą i działaniami pedagogicznymi rozwój psychofizyczny uczniów, ich zdolności i zainteresowania;
- e) inspirują uczniów do twórczych poszukiwań, aktywności i samodzielności;
- f) kształcą i wychowują dzieci w duchu patriotyzmu;
- g) reagują na przejawy nietolerancji, dyskryminacji i innych negatywnych zachowań;
- h) dążą w swojej pracy do integracji zespołu klasowego, angażując w życie klasy wszystkich uczniów;
- i) wspólnie z pedagogiem zabiegają o różne formy pomocy wychowawczej i materialnej dla uczniów, dostosowują wymagania edukacyjne do specyficznych potrzeb ucznia;
- j) współtworzą atmosferę życzliwości i zrozumienia, budzą szacunek swoją wiedzą, kompetencją i postawą;
- k) proponują uczniom pozytywne formy wypoczynku dostępne w szkole i poza nią;
- l) realizują w toku pracy wychowawczej treści i cele programu Wychowawczo - Profilaktycznego szkoły.

VI. Cele wychowawcze i profilaktyczne realizowane we współpracy z Radą Rodziców

Rodzice:

- współtworzą szkolny program wychowawczo-profilaktyczny;
- uczestniczą w diagnozowaniu pracy wychowawczej szkoły,
- uczestniczą w wywiadówkach organizowanych przez szkołę,
- zasięgają informacji na temat swoich dzieci w szkole,
- współpracują z wychowawcą klasy i innymi nauczycielami uczącymi w klasie,
- dbają o właściwą formę spędzania czasu wolnego przez uczniów,
- rada rodziców, w porozumieniu z radą pedagogiczną, tworzy program wychowawczo-profilaktyczny szkoły.

Działalność Rady Rodziców regulują odrębne dokumenty.

VII. Cele wychowawcze i profilaktyczne realizowane przez Samorząd Uczniowski

- Roczny plan pracy SU (załącznik nr 1)

VIII Instytucje wspomagające realizację programu

1. Publiczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna nr 3, ul. Łukasieńskiego 40
2. Policja
3. Kuratorzy Sądowni
4. Ośrodek pomocy osobom z problemami alkoholowymi
5. CIZ
6. MONAR, POWRÓT z U,
7. inne

IX Ewaluacja

Program Wychowawczo-Profilaktyczny nie jest dokumentem zamkniętym, może ulegać zmianom wraz ze zmieniającą się rzeczywistością wychowawczą szkoły. Analiza jego skuteczności będzie polegać na bieżącym monitorowaniu oraz corocznie dokonywanej ewaluacji. Okresowego podsumowania efektywności działań wychowawczo-profilaktycznych dokonuje w obrębie zespołu klasowego wychowawca, a do oceny całokształtu tych oddziaływań powołany przez dyrektora szkoły zespół ds. opracowania Programu Wychowawczo - Profilaktycznego. Wyniki ewaluacji są jawne i prezentowane w postaci raportu.

Narzędzia ewaluacji:

1. obserwacja zachowań uczniów i zachodzących w tym zakresie zmian,
2. analizę dokumentacji:
 - analiza zapisów w dziennikach lekcyjnych (uwagi wpisywane w poszczególnych klasach)
 - sprawozdania z przeprowadzonych imprez w danym roku szkolnym
 - sprawozdania wychowawców klas z realizacji Programu Wychowawczo – Profilaktycznego klas

3. analiza trudności wychowawczych, problemów szkolno - środowiskowych i profilaktycznych przeprowadzona przez Pedagogę szkolnego, na podstawie danych zebranych od nauczycieli, rodziców i uczniów
4. przeprowadzanie ankiet, kwestionariuszy wśród uczniów, rodziców i nauczycieli,

X Ustalenia końcowe

Za realizację Programu Wychowawczo - Profilaktycznego szkoły odpowiedzialni są wszyscy pracownicy Szkoły.

Dyrektor Szkoły czuwa nad prawidłowością jego realizacji.

Za realizację poszczególnych zakresów odpowiedzialni są nauczyciele zadeklarowani, bądź zaproponowani przez Dyrektora Szkoły.

Program Wychowawczo - Profilaktyczny Zespołu Szkół im. B. Prusa w Częstochowie

- przyjęto uchwałą Rady Pedagogicznej w dniu
- przyjęto uchwałą Rady Rodziców w dniu
- w porozumieniu z Samorządem Uczniowskim w dniu

Rada Rodziców

Rada Pedagogiczna

Samorząd Uczniowski

